

BİR SOSYAL SORUMLULUK ÖRNEĞİ: PİKA SENDROMUNUN TANITILMASINA YÖNELİK HAZIRLANAN DERGİ İLANI TASARIMLARI

Çağrı GÜMÜŞ¹, Elmas ALVER², Havvanur KÖRPE³

¹Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü cagri.gumus@karatay.edu.tr ORCID: 0000-0001-5901-9708

²Öğretim Görevlisi, Uzm.Klinik Psk. Elmas Alver, Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Suç Araştırmaları Ana Bilim Dalı elmasalver@gmail.com ORCID: 0000-0003-4951-4099

³KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarım Bölümü havvanurkrpe@gmail.com ORCID: 0000-0002-8368-3868

Gümüş, Çağrı, Elmas Alver ve Havvanur Körpe. "Bir Sosyal Sorumluluk Örneği: Pika Sendromunun Tanıtılmasına Yönelik Hazırlanan Dergi İlanı Tasarımları". idil, 70 (2020 Haziran): s. 937–947.
doi: 10.7816/idil-09-70-03

ÖZ

Yaşamın daha kaliteli olabilmesi için insan sağlığı her daim korunmalı ve geliştirilmelidir. Bu gelişim, insan vücudunun ihtiyaç duyduğu besin maddelerini dengeli ve düzenli bir şekilde tüketmekte saklıdır. Besin değeri olmayan gıda dışı ürünlerin yenmesi ise yaşam kalitesini düşürüp geri dönüşü olmayan sonuçlara götürmektedir. Bu sonuçlardan biri de Pika Sendromu olarak adlandırılan hastalık olup; bu hastalık, psikolojik, kültürel ve sosyoekonomik nedenlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Çocuklarda, hamilelerde ve zekâ problemi olan bireylerde sıkça görülen bu sendrom, tüketilen ürünlere göre değişik sonuçlar doğurmaktadır. Bu çalışmada amaç, Pika Sendromunun hakkında toplumu bilinçlendirmek için üretilen tasarımları incelemektir. Bu amaç çerçevesinde, 8 dergi sayfa tasarımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pika Sendromu, sosyal sorumluluk, dergi, grafik tasarım

Makale Bilgisi
Geliş: 20 Mart 2020

Düzeltilme: 11 Nisan 2020

Kabul: 23 Mayıs 2020

Giriş

Beslenme; yaş, cinsiyet ve fizyolojik durum gözetilerek vücut için gerekli olan besin maddelerinin düzenli, dengeli ve bilinçli olarak yeterli miktarda tüketilmesi olarak tanımlanmaktadır. Sağlığı korumak ve yaşam kalitesini arttırmak amacı doğrultusunda beslenme önemlidir (dosyasb.saglik.gov.tr). Yeterli ve dengeli beslenme, vücudun büyüme ve gelişmesi için gerekli olan besin maddelerinin yeterli miktarda alınarak vücutta uygun şekilde kullanılması durumudur. Ancak besin öğeleri vücudun ihtiyacı düzeyinde yeteri kadar alınmadığında ya da aşırı alındığında yetersiz ve dengesiz beslenme oluşmakta ve bu durum çeşitli sağlık problemlerini de beraberinde getirmektedir. Birey yeterli ve dengeli beslenme için uygun seçim yapamadığında yeme bozuklukları ortaya çıkmaktadır. Yeme bozuklukları, yemek yeme davranışının hayati tehlikeye sebep olabilecek derecede bozulduğu psikiyatrik bir tanı grubudur. Yeme bozukluğu çeşitlerinden biri olan pika sendromu, besin değeri olmayan yabancı maddeleri yeme alışkanlığı olarak bilinmektedir. Çoğunlukla kâğıt, toprak, sabun, saç, tebeşir, kömür, kil, metal vb. maddeleri yeme alışkanlığıyla kendini gösteren pika sendromu sadece bir yeme bozukluğu değil aynı zamanda beraberinde zihinsel yetersizlik, otizm gibi çeşitli ruh sağlığı bozuklukları ile de ortaya çıkan ciddi bir sağlık problemidir. Gıda dışı olan bazı maddelerin, kökeni tam olarak bilinmeyen nedenlerle tüketildiği pika sendromu, Walker tarafından, tüketilmemesi gereken ürünleri yeme isteği ve bu ürünlerin yenmesi şeklindeki yeme davranışı bozukluğu olarak tanımlanmıştır (Walker vd. 1997: 117). Çoğunlukla çocukluk döneminde ortaya çıkan pika sendromunun görülmesinde en büyük etken beslenme yetersizliğidir. Özellikle de gelişmekte olan toplumlarda sosyoekonomik sebeplerle yetersiz beslenmenin neden olduğu çinko, demir, bakır, B1, B6 vitamini ve mineral eksiklikleri gibi nedenler çocukların besin değeri taşımayan zararlı maddeleri yeme eğilimi göstermelerine neden olmaktadır. Beslenmenin olumsuz etkilendiği toplumlarda et, süt, yumurta, peynir ve balık tüketimi azaldığı için bu vitamin ve minerallerin alımı da azalmakta ve bu da pika tablosunun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu aslında bir çeşit “vücudun önemli bir besin eksikliğini gidermeye çalıştığının habercisi”dir. Ancak bilinmektedir ki bu yabancı maddelerin hiçbirisi vitamin ve mineral eksikliklerini gidermediği gibi içerdikleri toksik maddelerin etkisiyle kişilerde kabızlık ya da ishal, bağırsak parazitlenmesi, cıva zehirlenmesi ve dikkat eksikliği, davranış bozukluğu gibi nörolojik problemlerle birlikte genel sağlık görünümünü bozan ciddi sağlık problemlerine de yol açmaktadır. Pika sendromunun ortaya çıkmasında ekonomik nedenlerin yanında aile içi iletişim yetersizliği ile sosyokültürel ve davranışsal problemlerden kaynaklı sorunlar da yatmaktadır. Hastalık, çocuklarda görüldüğü gibi her yaşta yetişkinlerde de görülebilmektedir. Özellikle aşırı ve kontrolsüz diyet programları da pikaya yol açabilir. Böyle durumdaki kişiler, gıda dışı maddeleri yemek tokluk hissi uyandırdığından dolayı pika geliştirebilir. Tüm bunların yanında bazı psikiyatrik hastalıklarda, özellikle de şizofreni ve obsesif kompulsif bozukluklarda, bir çeşit başa çıkma mekanizması olarak besin değeri olmayan yabancı maddeleri yeme davranışının görüldüğü de bilinmektedir. İlk çağlardan günümüze kadar gelen ve devam etmekte olan süreçte insanlar sürekli olarak gördüğünü algılama ve anlamlandırma eylemine girmişlerdir. Geliştirilen bu eylemler görsel sembollere dönüştürülerek iletişimin daha etkili bir şekilde yürütülebilmesine olanak sağlamıştır. Grafik tasarım da bu eylemler sonucu ortaya çıkmış bir sanattır. Becer’e (2008) göre ise “Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatıdır” Sanatçının kendine özgü fikirlerini, belirlediği hedef kitleye yönelik bilgi iletmek, çoğaltmak, probleme çözüm üretmek ve kitle iletişim alanlarında kullanmak amacıyla hazırlanan çalışmalardır. Başlıca ilkeleri verilmek istenen mesajın doğru ve açık bir şekilde ifade edilmesinin, ekonomik ve hedef kitlenin dikkatini çekecek dinamiklikte olması amaçlanmıştır (Becer, 2008: 34-35). Grafik tasarımda önemli bir mecra olan “dergi”, siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, bülten, mecmua olarak tanımlanmaktadır (sozluk.gov.tr). Dergi, hedef kitleye ulaşmada hızlı ve ekonomik olması, tasarımla birlikte kısa bir metnin yer alması ve sloganla desteklenerek hedef kitleye içerikle ilgili bilgi vermesi bakımından önemli bir araç olmuştur. Bu çalışmada da amaç, Pika Sendromu’nu grafik tasarım ürünü olan dergi sayfası tasarımı ile bütünleştirerek hedef kitleyi Pika Sendromuna karşı bilinçlendirmektir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Pika Sendromu Nedir?

Çoğunlukla Batılı toplumlarda görüldüğü düşünülen yeme bozuklukları, günümüzde hemen hemen tüm toplumlarda görülebilmektedir. Yaygın olarak görülen ve görülme sıklığı giderek artan yeme bozukluklarından biri de halk arasında toprak yeme olarak bilinen pika sendromudur.

Pika için ilk tanımlar Aristoteles ve Hipokrat döneminde yapılmıştır. Pika, kelime anlamı olarak “saksayan” olup, Pika Sendromu da bu kuşun benzer şekilde gıda dışı ürünlerle beslenmesinden dolayı bu ismi almıştır. Sendrom terimi ilk olarak M.Ö. 400’de Hipokrat tarafından tanımlanmıştır. DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental

Disorders)'te beslenme ve yeme bozuklukları içinde sınıflandırılan pika, besin değeri taşımayan yabancı maddelerin (sabun, toprak, kil, metal vb.) bir aydan daha uzun süre boyunca tiksinden istekli bir biçimde yenmesiyle karakterize olan psikiyatrik bir hastalıktır. Özellikle çocukluk döneminde başlamasıyla birlikte günümüzde yetişkinlerde de görülebilen bir yeme davranışı bozukluğu olan pika sendromu, yetişkin kadınlarda genellikle hamilelik ve emzirme döneminde görülmektedir (Rose vd. 2000: 353 -358). DSM V'te ise bir değişikliğe gidilerek yetişkinler ve çocuklar için ayrı kodlarla belirtilen pika sendromu, yeme bozuklukları adı altında değerlendirilmeye alınmıştır. Bu kapsamda DSM-V'e göre tanı kriterleri aşağıdaki gibidir:

En az bir ay süreyle, sürekli olarak, besleyici değeri olmayan, besin olmayan maddeleri yeme.

A. *Besleyici değeri olmayan, besin olmayan maddeleri yeme tutumu, kişinin gelişimsel düzeyi ile uyumlu değildir.*

B. *Bu yeme davranışı, kültürel dayanağı olan ya da toplumsal olarak olağan kabul edilebilecek bir uygulama değildir.*

C. *Bu yeme davranışı başka bir ruhsal bozukluk bağlamında ortaya çıkıyorsa ayrıca klinik değerlendirmeyi gerektirecek denli ağırdır. '' (DSM 5 2013:171).*

Pika Sendromunun Etiyolojisi

Bilindiği gibi yeme bozukluklarının altında anormal yeme davranışı yatmaktadır. Anormal yeme davranışının gelişiminde ise kalıtım ve ailevi faktörler ile psikolojik ve sosyokültürel etmenlerin rol aldığı tahmin edilmekle birlikte özgün bir neden henüz tam olarak saptanamamıştır. Yeme davranışı bozukluklarından biri olan pika sendromu ise, geçmişten günümüze devam eden birçok sebepten dolayı ortaya çıkmaktadır. Literatürde çocuklarda ve bireylerde görülen pika sendromunun oluşumunda psikolojik ve fizyolojik etkenlerin yer aldığı belirtilmektedir. Davranışsal bozuklukta birden çok etki yer aldığı için hastalığın oluşumunda kesin sebepler yer almamaktadır. Pika'nın özellikle, uyarıcı azlığı ve ebeveyn ihtimalinin olduğu ortamlardan öğrenilmiş bir davranışın sonucu olarak ortaya çıkabileceği öne sürülmüştür. Pika'nın gelişiminde demir, magnezyum ve çinko gibi mineral ve vitamin eksikliklerinin de etken olduğu gösterilmiştir (Yum vd. 2009: 809-19). Çünkü bireyin, vücudu için gerekli olan besinleri yeterli miktarda ve doğru şekilde tüketmemesinden kaynaklı olarak vücut, gıda dışı ürünleri yeme eylemi göstermektedir. Bu da bireyde, tükettiği ürünleri daha çok yeme isteği uyandırmıştır. Sendromda gıda dışı ürünlerden en sık tüketilenlerin, kum, buz, toprak, kil, boya, para, kâğıt, sünger vb. maddeler olduğu belirtilmektedir (Ankara Medical Journal, 2012: 158-159). Görüldüğü üzere pika sendromunun gelişiminde özgün bir neden bilinmemekle birlikte risk etmenleri arasında genel, sosyal, ailesel, gelişimsel, psikolojik, davranışsal ve biyolojik etmenler ile yaşam olaylarının yer aldığı kabul edilmektedir. Tüm bunların yanında en genel kanı, besin maddelerinin yetersizliğinden kaynaklı olduğu yönündedir. Kişinin ,vücudun ihtiyaç duyduğu besin maddelerini karşılayamaması durumunda başka kaynaklara yönelmesi sonucunda toprak, kil, metal, kâğıt, buz vb. maddeleri yeme isteğinin uyanmasıyla pika sendromu gelişmektedir.

Pika Sendromunun Epidemiyolojisi

1960'lardan bu yana yeme bozukluklarının tanı kriterleri sürekli olarak değişmektedir. Bu durum yeme bozukluklarının epidemiyolojisinin incelenmesini de güçleştirmektedir. Mevcut çalışmalar kapsamında yeme bozukluklarının görülme sıklığının son elli yılda büyük oranda artış gösterdiği ortaya koyulmaktadır. Bu artışın sebebi ise büyük oranda, toplumun bilinçlenmesi sayesinde artık hastaların, hastalıklarını gizlemek yerine tedavi arayışına girerek yardım çağrısında bulunması olarak yorumlanabilir. Ancak söz konusu pika sendromu olduğunda bunu belirlemek biraz daha zordur. Çünkü sadece bilimsel yöntemlerle değil, bireyin talebi ile de pika teşhisi konulmaktadır ve halen çoğu kesim tarafından pika bir hastalık olarak kabul görmemiştir.

Pika sendromunun epidemiyolojisine bakıldığında davranışsal yeme bozukluğu ile psikolojik ve sosyolojik nedenlerin dışında, doğru beslenmemiş ve yeteri kadar ilgi gösterilmeyen çocuklarda ve hamile ya da beslenme düzensizliği olan kadınlarda da sıklıkla görülmektedir (Ünal vd, 2012: 155 -162). Emekleyen veya yeni diş çıkaran bebeklerde toprak gibi farklı maddeleri ağızlarına götürme ve yeme eylemi, çoğunlukla görülmektedir (Chatzimavroudis vd. 2011: 886- 887). Bu, bebeğin içinde bulunduğu oral gelişim döneminin bir özelliğidir ve hastalık olarak tanımlanmamaktadır. Ancak bu durum ileri yaşlarda halen görülüyor ise işte o zaman pika sendromunun gelişiminden söz edilebilir.

Alanyazında Amerika, Türkiye ve Arabistan'dan da pika hastalığıyla ilgili tanımlar görülmüştür (Karaoğlu vd. 2010: 329). Bazı toplumlarda ise kültürel bir alışkanlık olarak toprak yeme davranışı görülmektedir. Mississippi açıklamalarında, kültürel bir davranış olan toprak ve kil tüketiminin sürekli var olduğu ve kadınlarda %57 ve çocuklarda %16 oranında Jeofaji (kil yeme) görüldüğü yayımlanmıştır (Ünal vd 2012: 155-162). Kültürel bir davranış kalıbı olmasının dışında pika sendromu mineral ve vitamin (demir, çinko, kalsiyum vb.) eksikliği olan

böbrek hastalarında da görülmektedir. Amerika'da böbrek hastalarında pika sendromu görülme oranı %9 olarak belirtilmiştir (Obialo vd. 2001:32-36). Pika çoğu zaman mental retardasyon ve bünyesel ilerleme sorunlarıyla da ilişkili olabilmektedir. Genel popülasyonda nispeten akıl hastalığı olan çocuklarda sıklıkla görülmekte ve zekâ seviyesi düştükçe pika sendromu da artmaktadır (Ical and Education Professionals, 2005: 27-38). Örnekle, "geçmişte sadece süt ile beslenen, yetersiz bir diyet ve 9-12 aylık tebeşir, toprak ve beton yeme öyküsü olan Hindistan kökenli İngiltere'de yaşayan pikalı bir çocukta, büyüme-gelişme geriliği ve mikrositik hipokromik anemi saptanmıştır. Tebeşirden zehirlenen hastanın sağlık sorununun temel nedeninin kurşun olduğu bildirilmiştir (Dargan vd. 2000: 519-520).

Pika Sendromu Tedavisi

Pika sendromu, organizmaya zarar verebilecek toksik maddelerin tüketilmesine bağlı olarak hayati risk oluşturan yeme davranışı bozukluğudur. Besin değeri taşımayan ve tüketilen her madde organizmada yıkıcı etkilere sebep olmaktadır. Dolayısıyla da sağlığa zarar vermesinin yanı sıra bazı olgularda ölümle de sonuçlanabilmektedir. Pika hastalığı tedavisinde bireyde hastalığın görülme sebebine göre psikolojik ve fizyolojik durum değerlendirilerek karar verilen bir yöntemle başlanılmalıdır (Williams vd. 2012: 2050 -2057). Birçok tanıda tedavi yöntemleri pika hastalığının azalmakta olduğunu gösterir fakat düzenli bir tedavi süreci uygulanmadığı takdirde davranış tekrarlayabilmektedir. Bu nedenle hasta bireylerin, beslenme ve hangi besin ögesini daha çok yemesi gerektiği iyi tespit edilmelidir (Ünal vd. 2012:155-162). Davranışsal yeme bozukluğunun kesin bir tedavisi bulunmamaktadır. Tedavi sürecinde çevre ve aile rehberliği yardımları etkili olabilmektedir. Uygulanan çalışmalarla davranışsal tedavi tekniklerinin pika'yı azalttığı ve tedavi başarı oranının %80'lere yükseldiği gösterilmiştir (Hagopian vd. 2011: 2114-2120). Tedavi aşamasında psiko-eğitim önemli bir adımdır. Aileler, çocuğun ne tükettiğini denetlemesi ve kurşun içeren ürünlerin tüketimini önlemek açısından belirlenen süreci doğru ve düzenli izlemeleri gerektiği konusunda uyarılmalıdır. Bu süreçte, fazlaştıran aile desteği, hastalığın zorluklarına yardımcı olması ve sonucunda anne-çocuk iletişiminin daha sağlıklı devam ettirilmesi, tedavinin önemli bir sonucudur (Blinder vd. 2008: 25: 72-73). Çoğunlukla tüketim sıklığı ve vücuttaki bozukluk şiddetine göre tedavi değişkenlik göstermiştir (Kelly vd. 2014: 446). Yapılan tetkikler ve alınan önlemler sonucunda tedaviye dirençli olgular vuku bulsa da, hatta cerrahi müdahale yapılsa bile pika ölüm ile de sonuçlanabilmektedir (Perkins vd. 1999: 349-352). Görüldüğü üzere pika, kolay tedavi edilebilen psikiyatrik bir hastalık olmasına rağmen fark edilmediğinde veya tedavi edilmediğinde hayati bir risk oluşturmakta ve ölümle sonuçlanabilmektedir. Bu yüzden her hastalıkta olduğu gibi pika sendromunun tedavisinde de multidisipliner bir yaklaşım benimsenmeli ve hasta; psikiyatrist, psikoterapist ve uzman diyetisyenlerle birlikte bütüncül bir anlayışla izlenmelidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Pika Sendromu'nun toplumda sıkça rastlanan bir hastalık olduğu belirtilmiş ve bu konuda toplumu bilinçlendirmek için #FARKINAVARGEÇKALMA sloganıyla dergi sayfa tasarımları oluşturulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma betimleyici tarama modeli ile oluşturulmuştur. Araştırma aşamasında yerli ve yabancı kaynaklar ile görsel tasarım ürünleri incelenmiştir.

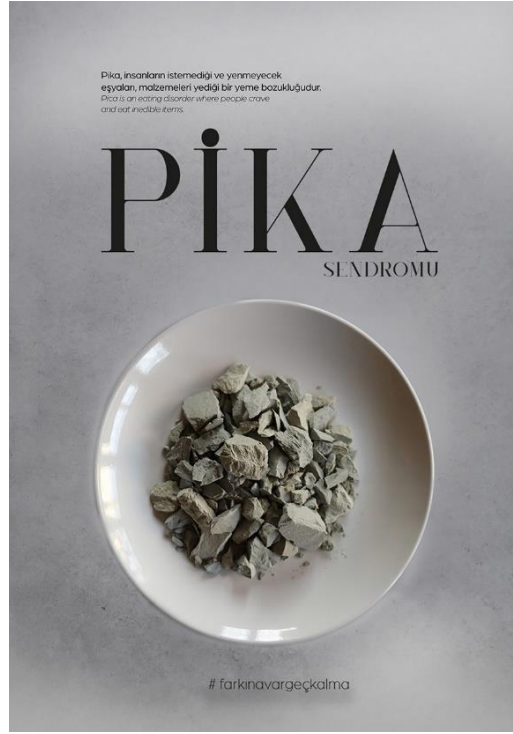
Bulgular ve Yorum

Pika sendromu, insanların yememesi gereken maddeler ve gıda dışı ürünler ile beslenerek toplumda sıkça rastlanan psikolojik sorunlara neden olan bir yeme davranışı bozukluğudur. Araştırma kapsamında toplumda Pika sendromuna karşı farkındalık oluşturmak için basılı kitle iletişim ürünü olan dergi ilanı tasarımı yapılmıştır. Bu çalışmada amaç, Pika sendromunun, toplumda var olan ve psikolojik, sosyoekonomik nedenlerden ve kültürel etkilerden dolayı çocuklarda ortaya çıkan yeme bozukluğu olarak yer aldığını ve bunun bir hastalık olduğunu ortaya koyarak; hedef kitleyi de daha duyarlı davranılması gerektiği konusunda bilinçlendirmek amaçlanmıştır. Dergi ilanı tasarımlarında daha fazla kitleye ulaşabilmek ve akılda kalıcı, dinamik bir tasarımla hedef kitleyi bilgilendirmek amacıyla araştırmalar sonucu en çok tercih edilen gıda dışı ürünler belirlenip bir araya getirilmiş, bir tabak içerisinde fotoğraflanmıştır. Mesajların daha netlik, okunurluk ve ilgi çekiciliğini arttırmak amacıyla serifli tipografi kullanılmıştır. Tasarımlarda tabak ve içerisindeki ürünleri ön plana çıkartmak için gri zemin, siyah dokulu bir arka plan ile birleştirilerek bir bütünlük sağlanmıştır. Beyaz tabak kullanılarak yenilen ürünün daha ön planda olması ile güçlü bir anlatıma gidilmiştir.

Tasarımda "PİKA SENDROMU" başlığı büyük harfler ile yazılarak, "#farkınavaergeçkalma" sloganı küçük harflerle yazılmış ve tasarım pika hastalığının içeriğiyle ilgili metinle desteklenerek bir bütünlük oluşturulmuştur. Yazı rengi olarak siyah tercih edilerek okunabilirliği artırıp tasarımla bütünlük sağlanmıştır. Ana metin serifli kullanılarak hastalığın ismine vurgu yapılırken slogan ve alt metinde hastalığın içeriğiyle ilgili bilgi verilen kısımda serifsiz ve italik tipografi kullanılmıştır. Topluma verilmek istenen mesaj #FARKINAVARGEÇKALMA sloganıyla desteklenmiştir. Slogan ile Pika sendromunun varlığı ve önleminin alınması gerektiği üzerinde durulmuştur. Dergi tasarımında Pika Sendromu ile ilgili bilgiye hem İngilizce hem Türkçe diliyle yer verilerek daha fazla kitleye hitap edilmek istenmiştir.

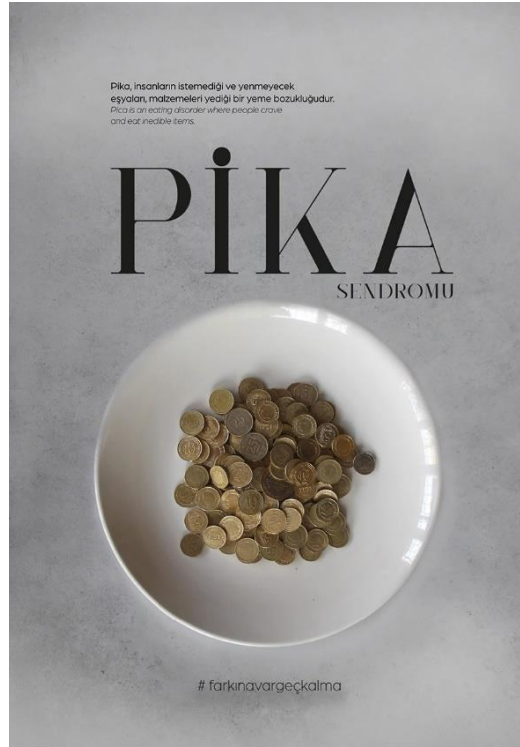

Resim 1. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

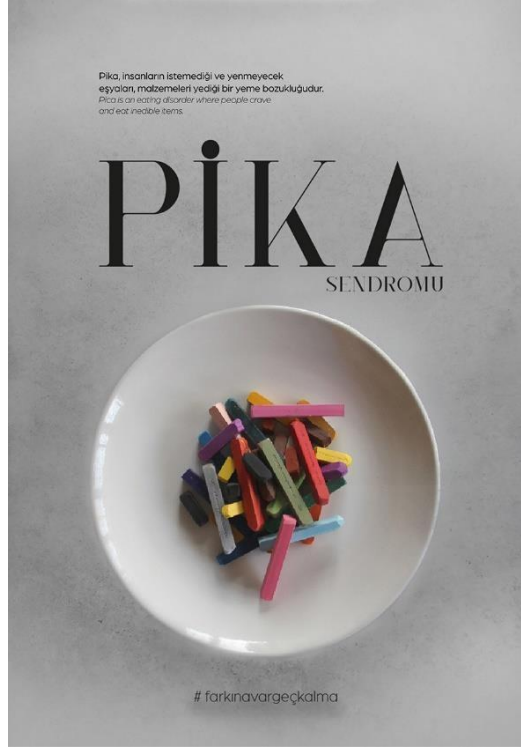

Resim 2. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 1 ve Resim 2’ de Pika Sendromunda hamile bireyler tarafından daha çok tercih edilen ve kültürel etkilerle de tüketilen kil ve toprak maddelerine tasarımda yer verilmiştir. Hamilelerde pika ve beslenme düzeni arasındaki ilişkiyi açıklamak ve hamilelik sırasında pika yaygınlığını belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada hamile kadınların % 5.7’sine pika tanısı konulmuş ve en yaygın tipinin % 57.7 ile jeofaji olduğu bildirilmiştir (Ezzeddin vd. 2015: 457–463).

Resim 3. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 4. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 3 ve Resim 4'te Pika Sendromu'nda yeni emeklemeye başlayan ve yerde gördükleri maddeleri ya da ilgilerini çeken ürünleri ağızlarına götürerek bebekler ve çocuklar ile demir, çinko, magnezyum vb. vitamin eksikliği olan bireylerde de görülen yeme bozukluğunda tebeşir, boyalar ve madeni para maddelerine tasarımda yer verilmiştir. Pika sendromu olan çocuklarda oral aktivite artar ve bununla birlikte tırnak yeme ve parmak emme eylemi görülmektedir. Çocuklarda yutma güçlüğü, mide rahatsızlıkları gibi yan etkileri olmuştur. Sendrom duygusal yetersizlik yaşayan ya da yalnız bırakılan çocuklarda daha sık görülmektedir (Duca, 2011: 65 -84).

Resim 5. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 6. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 5 ve Resim 6'da Pika Sendromu'nda sosyoekonomik nedenlerden, psikolojik sorunlardan, aile ilgi yetersizliği ve ansızın gelen gıda dışı ürünleri yeme isteği ile başlayan hastalıkta, yedikleri ürünlerden kağıt ve sabuna, tasarımda yer verilmiştir. Anoreksia veya bulimia nervosa gibi yeme bozukluğu olan hastalarda, midelerine enerji vermeyen bir madde ile doldurma isteği ya da tatma duyusundaki yetersizlik, pika sendromunu oluşturmuştur. Anoreksia sonucu çok fazla toprak yemenin yanı sıra kağıt yeme (Yalug vd. 2007: 1341-1342) pikası rapor edilmiştir.

Resim 7. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 8. Pika sendromu, 21x29,7, 2019

Resim 7 ve Resim 8’de Pika Sendromu’nda sosyoekonomik nedenlerden, psikolojik sorunlardan, aile ilgi yetersizliği ve ansızın gelen gıda dışı ürünleri yeme isteği ile başlayan hastalıkta, yenen ürünlerden sünger ve taş ürünlere tasarımda yer verilmiştir. Yapılan dergi ilanı çalışmaları ile hedef kitlenin daha bilinçli davranması, önlem alması ve duygusal, psikolojik ve sosyal sebeplerden kaynaklı ortaya çıkan pika sendromuna karşı duyarlı olunması hususunda bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.

SONUÇ

Besin değeri taşımayan yabancı ve zararlı maddelerin insanlar tarafından tüketilmesinin neden ve sonuçları ile incelenerek hazırlanan bu çalışmada Pika sendromunun topluma tanıtılması ve böylece Pika sendromuna karşı toplumsal duyarlılığın artırılması amaçlanmıştır. Basılı kitle iletişim aracı olan ve birden çok hedef kitleye aynı anda belirli süreyle dağıtılan, anlatılmak istenenin hem sloganla hem de konuyla ilişkin bir yazıyla anlatımını kolaylaştıran “dergi” ilan tasarımı, grafik tasarımın önemli bir mecrasıdır. Bu çalışmada dergi ve tasarımda fotoğraf kullanılması, hastalığın anlatımını ve hastalığa karşı duyarlılığı arttırmada etkililik sağlamaktadır.

Pika, geçmişten günümüze kadar devam eden, dünyanın her yerinde var olan sosyoekonomik, psikolojik ve kültürel nedenlerle ortaya çıkan yeme bozukluğudur. Bebeklerde, çocuklarda ve her yaş grubundan bireylerde görülmektedir. Hastalığın tedavisinin olmaması nedeniyle üzerinde çok durulmayan fakat bireyin toplumda yerini ve en önemlisi, sağlığını ciddi boyutta etkilediği için sendroma dikkat çekilmelidir. Pika sendromunda tedavi yönteminde karar verilen tanı daha başında ise aile ve birey psikolojik destek ile farkına vardırılabilir. Hastalık ileri boyuta ulaşmış ise bir doktor desteği ile erken teşhis önlemi alınarak tedavi uygulanabilir. Tanısı konulan vaka eğer cerrahi müdahale gerektirecek kadar büyükse hastalık ölümle sonuçlanabilmektedir. Bunun olmaması ve daha sağlıklı bir vücut ve davranış sergilenebilmesi için tedbirler alınmalı toplum bilinçlendirilmelidir. Topluma pika sendromunu duyurmak ve daha bilinçli davranışlar sergilenmesi amacıyla uzmanlar tarafından konferanslar düzenlenmeli ve daha fazla sosyal sorumluluk çalışmaları yapılarak hastalığa karşı önlem alınmalıdır.

KAYNAKLAR

- Becer E. İletişim ve Grafik Tasarım. Dost Kitabevi Yayınları. Ankara: 2008.
- Blinder B. ve Salama C. An update on pica: prevalence, contributing causes, and treatment. *Psychiatric Times* "25.66" (Mayıs 2008): 72-73.
- Chatzimavroudis G. ve diğer. Pica: an uncommon cause of acute abdominal pain in children. *Indian J Pediatric* 78 (Şubat 2011): 886- 887.
- Dargan, P.I. ve diğer. A case of lead poisoning due to snooker chalk. *Arch Dis Child* 83 (Mart 2000): 519-520.
- Duca, M. A. Troubles de l'alimentation, hypocondrie et mesmérisme en Nicola Andria. *Psychofenia* "14.24" (2011): 65-84.
- Ezzeddin N. ve diğer. Prevalence and risk factors for pica during pregnancy in Tehran. Iran. *Eat Weight Disord. Springer Link* 20 (Temmuz 2015): 457-463.
- Hagopian, L. P. ve diğer. Identifying empirically supported treatments for pica in individuals with intellectual disabilities. *Research in Developmental Disabilities. Science Direct* 32 (Kasım- Aralık 2011): 2114-2120.
- Karaoğlu L, ve diğer. The prevalence of nutritional anemia in pregnancy in an east Anatolian province. *Turkey BMC Public Health* 10 (Haziran 2010): 329.
- Kelly, N. R. Pediatric feeding and eating disorders: Current state of diagnosis and treatment. *Springer Link* 16 (Mart 2014): 446.
- Obialo CI, ve diğer. Clay pica has no hematologic or metabolic correlate in chronic hemodialysis patients. *Science Direct* 11 (Ocak 2001): 32-36.
- Perkins, M. ve diğer. Life-threatening pica: liver abscess from perforating foreign body. *Australas Radiol* 43 (Temmuz 1999): 349-352.
- Rose, E.A. ve diğer. Pica: Common but commonly missed. *J Am Board Fam Pract* 13 (Eylül 2000): 353-358.
- Ünal, R. N. Pika Davranışın İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri. *Beslenme ve Diyet Dergisi* "40.2" (Ağustos 2012): 155-162.
- Yalug, I. Ve diğer. Adult onset paper pica in the context of anorexia nervosa with major depressive disorder and a history of childhood geophagia: a case report. *Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry* 31 (2007): 1341-1342.
- Yum, S. Y. ve diğer. Schizophrenia and eating disorders. *Psychiatric Clinics* 32 (Aralık 2009): 809-19.
- Walker, A.R. ve diğer. Pica. *J R Soc Health* 117 (Ekim 1997): 280-284.
- Williams, D. E. ve McAdam, D. Assessment, behavioral treatment, and prevention of pica: Clinical guidelines and recommendations for practitioners. *Research in Developmental Disabilities* 33 (Kasım-Aralık 2012): 2050-2057.

EXAMPLE OF A SOCIAL RESPONSIBILITY CAMPAING: MAGAZINE AD. DESIGNS PREPARED FOR THE INTRODUCTION OF PICA SYNDROME

Çağrı GÜMÜş, Elmas ALVER, Havvanur KÖRPE

ABSTRACT

We must protect and improve our health in order to make our lives better. This development is needed to consume the nutrients our body needs in a balanced and regular way. Ingestion of non-food products without nutritional value decreases the quality of life and leads to irreversible results. This disease, called Pika syndrome, arises from psychological, cultural and socioeconomic reasons. The syndrome, which is frequently seen in children, pregnant women and individuals with mental problems, reacts to the products consumed. The aim of this study was to design social responsibility journal pages which were applied in 8 series in order to emphasize the existence of pica syndrome and to create awareness for the society and to take precautions.

Keywords: Pika syndrome, social responsibility, journal, graphic design